

ISSN: 2181-0834
DOI: 10.26739/2181-0834

GEOGRAPHY:

NATURE AND SOCIETY

Informing scientific practices around the world through research and development

2020

VOLUME 1, ISSUE 3

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI

Bosh muharrir:
Главный редактор:
Chief Editor:

Rafiqov Vahob Asomovich
geografiya fanlari doktori, professor

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Sharipov Shavkat Muxamajanovich
geografiya fanlari nomzodi, dotsent

“Geografiya: tabiat va jamiyat” jurnali tahririy maslahat kengashi
Редакционный совет журнала “География: природа и общество”
Editorial Board of the Journal of Geography: Nature and Society

11.00.01 – Tabiiy geografiya /
Физическая география /
Physical geography

Urazbayev A.K. – g.f.d., professor
Raxmatullayev A. – g.f.d., professor
Abdunazarov O‘Q. – g.f.n., dotsent
Mirakmalov M.T. – g.f.n., dotsent
Ibragimova R.A. – g.f.n., dotsent
Yarashev Q.S. – PhD, dotsent

11.00.02 – Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya /
Экономическая и социальная география /
Economic and social geography

Tojiyeva Z.N. – g.f.d., professor
Ahmadaliyev Y.I. – g.f.d., professor
Komilova N.K. – g.f.d., professor
Safarova N.I. – g.f.n., dotsent
Tashtayeva S.K. – g.f.n., dotsent
Egamberdiyeva M.M. – g.f.n., dotsent

11.00.03 – Quruqlik gidrologiyasi. Suv
resurslari. Hidrokimyo / Гидрология суши.
Водные ресурсы. Гидрохимия / Land
Hydrology. Water resources. Hydrochemistry

Hikmatov F.H. – g.f.d., professor
Adenbayev B.Y. – g.f.d., dotsent
Myagkov S.V. – g.f.d., professor
Yunusov G‘.X. – g.f.n., dotsent

11.00.04 – Meteorologiya. Iqlimshunoslik.
Agrometeorologiya / Метеорология. Климатология.
Агрометеорология / Meteorology. Climatology.
Agrometeorology

Egamberdiyev X.T. – DSc, dotsent
Abdullayev A.Q. – g.f.d., professor
Petrov Y.V. – g.f.n., professor
Xolmatjonov B.M. – DSc, dotsent
Xolboyev G. – g.f.n., dotsent

11.00.05 – Atrof-muhitni muhofaza qilish
va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish /
Охрана окружающей среды и рациональное
использование природных ресурсов /
Environmental protection and rational
use of natural resources

Rafiqov V.A. – g.f.d., professor
Sabitova N.I. – g.f.d., professor
Nigmatov A.N. – g.f.d., professor
Sharipov Sh.M. – g.f.n., dotsent
Shamuratova N.T. – g.f.n., dotsent

11.00.06 – Geodeziya. Kartografiya /
Геодезия. Картография /
Geodesy. Cartography

Safarov E.Y. – t.f.d., professor
Egamberdiyev A. – g.f.n., professor
Musayev I.M. – g.f.n., dotsent
Muborakov H. – t.f.d., professor
Prenov Sh. – PhD

11.00.07 – Geoinformatika /
Геоинформатика / Geoinformatics

Safarov E.Y. – t.f.d., professor
Gulyamova L.X. – g.f.n., dotsent
Mirmaxmudov E. – t.f.n., dotsent
Abdullayev T.M. – t.f.n., dotsent
Qurbonov B.T. – t.f.d., dotsent

Page Maker | Верстка | Сахифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Расулов А.Б. БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШНИНГ АТРОФ-МУҲИТ МУҲОФАЗАСИДА ТУТГАН ЎРНИ ХУСУСИДА.....	4
2. Матназаров А.Р. ЎЗБЕКИСТОНДА ТОҒ МУЗЛИКЛАРИНИ ЎРГАНИШНИНГ ИЛМИЙ АСПЕКТЛАРИ.....	15
3. Эгамов Б.Ю. ФИТРАТ ВА ГЕОГРАФИЯ.....	24
4. Хамрокулова Ш.Э. ГЕОГРАФИЯ ДАРСЛАРИДА ЎҚУВЧИЛАРНИ КАСБГА ЙЎНАЛТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ.....	31
5. Алимова С.З. МИГРАЦИЯ ВА АҲОЛИНИНГ МИГРАЦИОН ҲАРАКАТИ.....	37
6. Хасанова Н.Н. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НЕФТЕГАЗОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КНР И ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЕГО ОПЫТА В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	44
7. Rayimov R.I., Ibragimov Sh.U., Sag`dullayev Q.A.</b> ХИТОЙ ИҚТИСОДИЙОТИНИ HUDUDIY TASHKIL ETISHNING ASOSIY YO`NALISHLARI.....	51
8. Mukhamadalieva N., Shamuratova N. LINKING RURAL TOURISM TO AGRICULTURE IN UZBEKISTAN.....	58
9. Tuvg`unova N.E.</b> OROLBO`YI MINTAQASINI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA XALQARO HAMKORLIK.....	63
10. Мирзаева Н.А. ЭКОЛОГИК ТАФАККУР ВА ОНГ ТАЛАБАЛАР ЭКОЛОГИК КОМПЕТЕНТЛИГИНИНГ АСОСИ СИФАТИДА.....	67
11. Аширов М.Б., Рахматуллаев Ж.Ф. МИНЕРАЛЬНЫЕ ПАРАГЕНЕЗИСЫ И РАСШИРЕНИЕ РЕСУРСОВ СКАРНОВО- РЕДКОМЕТАЛЬНЫХ МЕСТОРОЖДЕНИЙ КОЙТАШ И ЛЯНГАР.....	73
12. Аширов М.Б., Рахматуллаев Ж.Ф., Чўллийев Ф.С. ЯНГИ ДОВОН КОНИ МАЪДАН ТАНАЛАРИНИ МОРФОЛОГИЯСИ ВА УЛАРНИ ҚАМРОВЧИ ТОҒ ЖИНСЛАРИНИНГ МИНЕРАЛОГИК ТАРКИБИ.....	84

ГЕОГРАФИЯ: ТАБИАТ ВА ЖАМИЯТ

ГЕОГРАФИЯ: ПРИРОДА И ОБЩЕСТВО

GEOGRAPHY: NATURE AND SOCIETY

11.00.02 – Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya
JAHON IJTIMOIIY-IQTISODIY GEOGRAFIYASI

Rayimov Ravshan Isayevich,
Navoiy viloyati Xatirchi tumanidagi 17-maktabning
oliy toifali geografiya fani o'qituvchisi
Ibragimov Shaxzod Umirzoq o'g'li,
Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti talabasi
Sag'dullaev Quvonchbek Akmal o'g'li,
Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti talabasi

XITOIY IQTISODIYOTINI HUDUDIIY TASHKIL ETISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-0834-2020-3-7>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolda Xitoy iqtisodiyotini hududiy tashkil etishning asosiy xususiyatlari yoritilgan. Xitoyning minaqaviy siyosati, mintaqalar va hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining muhim yo'nalishlari tahlil etilgan. Sharqiy, Markaziy va G'arbiy iqtisodiy mintaqalarning mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va ahamiyatiga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: Xitoy, iqtisodiyotni hududiy tashkil etish, mintaqaviy iqtisodiyot, mintaqaviy siyosat, Sharqiy iqtisodiy mintaq, Markaziy iqtisodiy mintaq, G'arbiy iqtisodiy mintaq.

Райимов Равшан Исаевич,
Учитель географии высшей категории школы №17
Хатырчинского района Навоийской области
Ибрагимов Шахзод Умирзоқ углы,
Студент Ташкентского государственного университета востоковедения
Сагдуллаев Кувончбек Акмал углы,
Студент Национального университета Узбекистана им. Мирзо Улугбека

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КИТАЯ

АННОТАЦИЯ

В данной статье описаны основные направления региональной экономики Китая. Региональная политика Китая, анализируются важные направления социально-экономического развития регионов. Основное внимание уделяется роли Восточных, Центральных и Западных экономических районов в экономике страны.

Ключевые слова: Китай, территориальная организация экономика, региональная экономика, региональная политика, Восточный экономический район, Центральный экономический район, Западный экономический район.

Rayimov Ravshan,

Geography teacher with
highest category at school No. 17
Khatyrchi district, Navoiy region

Ibragimov Shakhzod,

Student of Tashkent State
University of Oriental Studies

Sagdullayev Quvonchbek,

Student of National University of
Uzbekistan named after Mirzo Ulughbek

THE MAIN FEATURES OF REGIONAL ORGANIZATION OF CHINA'S ECONOMY

ABSTRACT

This article describes main features of regional organization of the Chinese economy. The main directions of China's regional policy, socio-economic development of regions is analyzed. Particular attention is paid to the role of the Eastern, Central and Western economic regions in the national economy.

Key words: China, regional organization of economy, regional policy, regional economy, Eastern economic region, Central economic region, Western economic region.

KIRISH

Har qanday mamlakat milliy iqtisodiyotining shakllanishi va rivojlanishida uni tashkil etuvchi mintaqalarning ahamiyati katta. Iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish, barqaror rivojlanishga erishish ko'p jihatdan ana shu mintaqalarning, ya'ni mamlakatning turli ichki qismlarining salohiyati, imkoniyatlari va faoliyatiga bog'liq [3].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Xitoy – iqtisodiyoti tez sur'atlarda rivojlanib borayotgan mamlakatlardan biri. Xitoy iqtisodiy taraqqiyotining muhim yo'nalishlaridan biri – bu mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga qaratilgan mintaqaviy siyosatning olib borilishidir. Xitoy mintaqaviy siyosatining yangi davrdagi asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

- hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasidagi tafovutlarni yumshatish va kamaytirish;
- mahalliy tabiiy resurslardan foydalanish orqali mintaqaviy va milliy iqtisodiyotni rivojlantirish;
- mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish natijasida mamlakat eksport salohiyatini oshirish, iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash;
- hududlardagi ijtimoiy va ekologik muammolarni hal etish;
- shahar va qishloq aholi manzilgohlarini rivojlantirish, demografik jarayonlar (urbanizatsiya, migratsiya)ni tartibga solish va boshqarish;
- ishlab chiqarish kuchlarini to'g'ri hududiy tashkil etish;
- aholi bandlini ta'minlash, xalqning turmush farovonligini oshirish.

Xitoy Xalq Respublikasi tashkil topgan kunga qadar (1949-yil 1-oktabr) xo'jaligi agrar xarakterga ega edi. Xitoy hukumati tomonidan ishlab chiqarish kuchlarini hududiy joylashtirishda faqat bir tomonlama yondashuvning amalga oshirilishi natijasida dengizbo'yi provinsiyalarida iqtisodiy rivojlanish kuzatilgan. "Ochiq eshiklar" siyosati natijasida Sharqiy iqtisodiy mintaq tarkibiga kiruvchi hududlarga chet el investitsiyalari keng jalb etilgan, sanoat ishlab chiqarishi yo'lga qo'yilgan. Mamlakatning qolgan hududlarida esa qishloq xo'jaligi va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlash sanoati tarmoqlarigina bor edi, xolos.

1-rasm.

XITOIY IQTISODIY MINTAQALARI XARITASI [6]

Xitoy Xalq Respublikasi Davlat Kengashi 1986-yilda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish maqsadida mamlakat 3 ta iqtisodiy mintaqaga (Sharqiy, Markaziy va G'arbiy)ga ajratildi. Xitoy iqtisodiy mintaqalari juda katta hududlarni egallaganligi uchun ular o'z navbatida iqtisodiy rayonlarga bo'linadi. Iqtisodiy rayonlar 2 va undan ortiq ma'muriy-hududiy birliklar (provinsiya, avtonom rayon, markazgabo'ysunuvchi shahar, maxsus ma'muriy hudud)dan tashkil topgan.

1-jadval.

XITOIY IQTISODIY MINTAQALARI TASNIFI

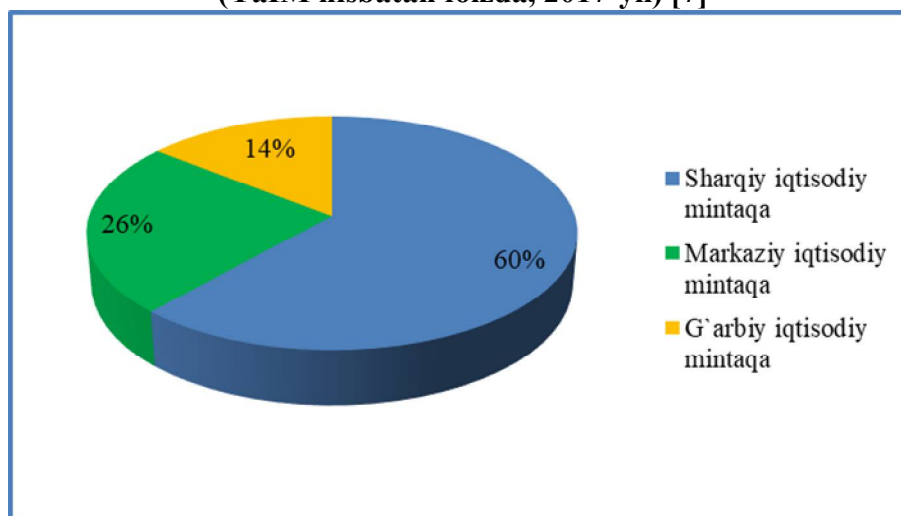
Iqtisodiy mintaq	Iqtisodiy rayon	Hududlar
SHARQIY IQTISODIY MINTAQ	Boxay	Pekin
		Tyanszin
		Lyaonin
		Xebey
		Shandun
	Sharqiy Xitoy	Shanxay
		Szyansu
		Chjetszyan
		Futszyan
	Janubi-sharqiy Xitoy	Guandun
		Guansi-Chjuan
		Xaynan
		Tayvan
		Syangan (Gonkong)
		Aomin (Makao)
		Xeylunszyan
MARKAZIY IQTISODIY MINTAQ	Shimoli-sharqiy Xitoy	Girin

G'ARBIY IQTISODIY MINTAQA	Markaziy Xitoy	Ichki Mongoliya
		Shansi
		Xenan
		Xubey
		Anxoy
		Xunan
		Szyansi
	Shimoli-g'arbiy Xitoy	Ninsya-Xuey
		Shensi
		Gansu
		Sinxay
		Shinjon-Uyg'ur
	Janubi-g'arbiy Xitoy	Chunsin
		Sichuan
		Guychjou
		Yunnan
		Tibet

Mamlakatda amalga oshirilayotgan mintaqaviy siyosat tabiiy resurslarga boy Markaziy va G'arbiy iqtisodiy mintaqalarni rivojlantirish, bu hududlarning milliy iqtisodiyotdagi ulushini ko'tarishga yo'naltirilgan.

1-diagramma.

**Xitoy iqtisodiy mintaqalarining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni
(YaIM nisbatan foizda, 2017-yil) [7]**

TAHLILLAR VA NATIJALAR

Sharqiy iqtisodiy mintaq. Xitoyda tabiiy, ijtimoiy, demografik va iqtisodiy salohiyatiga ko'ra Sharqiy iqtisodiy mintaq har tomonlama peshqadamlilik qiladi. Xususan, YIMning 60% i aynan ushbu hududda yaratiladi. Bu o'rinda, ayniqsa, dengizbo'yi regionlari, Shanxay, Pekin, Tyanszin, Guanchjou shaharlari alohida ahamiyat kasb etadi. Mamlakat hududining 21%ini tashkil etadigan bu mintaqada jami aholining 43,4%i yashaydi.

Sharqiy iqtisodiy mintaqasi meridional yo'nalishda dengiz sohillari bo'ylab joylashgan shimolda Lyaonin provinsiyasidan janubda Xaynan oroligacha bo'lgan hududni o'z ichiga oladi. Mintaqa tarkibiga 9 ta provinsiya, 3 ta markazga bo'ysunuvchi shahar, 1 ta avtonom rayon va 2 ta maxsus ma'muriy rayon kiradi.

“Ochiq eshiklar” siyosati va 1978-yilda boshlangan keng ko'lamli islohotlar natijasida Sharqiy iqtisodiy mintaq tez sur'atlarda rivojlanishga erishdi. Bu mintaqaning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- iqtisodiy geografik oʻrni juda qulay, dengizga chiqish imkoniyati mavjud;
- tabiiy sharoiti va tabiiy resurslar bilan taʼminlanganlik darajasi mintaq xoʻjaligida muhim ahamiyat kasb etadi. Dengiz sayozliklaridan koʻmir, neft, tabiiy gaz, turli xil rangli metallar, osh tuzi qazib olinadi;
- Mamlakat poytaxti – Pekin, yirik iqtisodiy markazlar (Shanxay, Guanchjou) va port-shaharlar shu mintaqada joylashgan;
- sanoatning yangi va eng yangi tarmoqlari rivojlangan, modernizatsiya va diversifikatsiya jarayonlari jadal amalga oshirilmoqda;
- agrar tarmoqlarda ishlab chiqarish intensiv shaklda olib boriladi;
- xizmatlar sohasi, ayniqsa, bank-moliya, turizm juda rivojlangan;
- erkin iqtisodiy zonalarining turli xil shakllari mavjud.

Sharqiy iqtisodiy mintaqaga quyidagi iqtisodiy rayonlarga boʻlinadi:

- 1) Boxay qoʻltiqboʻyi iqtisodiy rayoni - poytaxt va unga tutash Xebey provinsiyasi, Tyanszin shahri, Lyaonin va Shandun provinsiyalari;
- 2) Sharqiy Xitoy iqtisodiy rayoni – Shanxay shahri, Szyansu va Chjetszyan provinsiyalari;
- 3) Janubi-Sharqiy Xitoy iqtisodiy rayoni – Futszyan, Guandun, Xaynan, Tayvan provinsiyalari, Guansi-Chjuan avtonom rayoni, Syangan (Gonkong) va Aomin (Makao) maxsus maʼmuriy rayonlari.

Yalpi hududiy mahsulot hajmiga koʻra 10 ta yirik provinsiyaning 9 tasi Sharqiy iqtisodiy mintaqada joylashgan. Guandun provinsiyasi bu boʻyicha Xitoyda 1-oʻrinda turadi.

Boxay iqtisodiy rayoni Boxay qoʻltigʻi sohilida joylashgan hududlarini oʻz ichiga oladi. Bu iqtisodiy rayon milliy iqtisodiyotda muhim ahamiyatga ega. Pekin va Tyanszin shaharlarining shu iqtisodiy rayonda joylashganligi uning iqtisodiy taraqqiyotini belgilaydi. Pekin – Xitoy Xalq Respublikasi poytaxti, yirik iqtisodiy, siyosiy va madaniy markaz. Shaharda joylashgan “Chjungguansun” rayoni “Xitoyning Silikon vodiysi” nomi bilan mashhur boʻlib, ilmiy-tadqiqotlar va texnologik innovatsiyalar markazi hisoblanadi.

Sharqiy Xitoy iqtisodiy rayonida joylashgan Shanxay shahri mamlakatning eng yirik iqtisodiy va moliyaviy markazidir. Shanxay aholi soniga koʻra Xitoyda 1-oʻrinda turadi. Shanxay porti yuk tashish hajmiga koʻra jahonda yetakchilik qiladi. 1990-yilda tashkil etilgan Shanxay fond birjasi mamlakatdagi eng yirik moliyaviy muassasalardan biri hisoblanadi. Shaharda avtomobilsozlik, elektronika, elektrotexnika, kimyo va neft-kimyo, yengil va oziq-ovqat sanoatiga tegishli boʻlgan yirik korxonalar faoliyat yuritadi. Shanxay shahrining Pudun rayoni yuqori texnologik tarmoqlarga ixtisoslashgan erkin iqtisodiy zona hamdir.

1980-yilda Sharqiy iqtisodiy mintaqada erkin iqtisodiy zonalar tashkil etishga kirishildi. Guandun provinsiyasida “Shenchjen”, “Chjuxay”, Shantou”, Futszyan provinsiyasida “Syamen” maxsus iqtisodiy zonalar barpo etildi. Xaynan oroli yuqori texnologiyali ishlab chiqarish tarmoqlari va turizmga ixtisoslashgan erkin iqtisodiy zona sifatida belgilandi.

Erkin iqtisodiy zonalar, fan-taʼlim-ishlab chiqarish majmualari, texnoparklar va texnopolislari bilan mashhur boʻlgan Guandun provinsiyasi Xitoy maʼmuriy-hududiy birliklari ichida aholi soniga koʻra 1-oʻrinni egallaydi, shuningdek, hududda yaratilgan yalpi hududiy mahsulot hajmiga boʻyicha ham mamlakatda yetakchi hisoblanadi. Provinsiya markazi Guanchjou shahrida yilda ikki marta Umumxitoy eksport yarmakasi tashkil etiladi. Shenchjen shahrida mamlakatdagi mashhur fond birjalaridan biri joylashgan.

Maxsus maʼmuriy rayonlar – bu XXRning yuqori darajadagi avtonomiyaga ega boʻlgan maxsus maʼmuriy-hududiy birliklari. Aslida, ushbu hududlar mudofaa va tashqi siyosatdan boshqa barcha masalalarda mustaqil siyosat olib boradi. Maxsus maʼmuriy rayonlarga Syangan (Gonkong) va Aomin (Makao) kiradi. Buyuk Britaniya mustamlakasi Gonkong (Syangan) 1997-yil 1-iyulda, Portugaliya mustamlakasi Makao (Aomin) 1999-yil 20-dekabrda XXR tarkibiga kiradi. Har ikkala shahar ham yirik moliyaviy va savdo markazlari sifatida mashhur. Syangan (Gonkong)da xalqaro ahamiyatga ega boʻlgan fond birjasi faoliyat yuritadi.

Markaziy iqtisodiy mintaq. Markaziy mintaq Xitoy hududining 25%ini tashkil etadi, bu yerda mamlakat aholisining 34,1%i yashaydi. Bu Xitoyning asosiy qishloq xoʻjaligi mahsulotlarini

ishlab chiqaruvchi mintaqasi hisoblanadi. Xitoyda agrar sohadagi islohotlar tajriba tariqasida aynan ushbu mintaqa tarkibiga kiruvchi Anxoy provinsiyasidan boshlangan va keyinchalik mamlakatning boshqa hududlarida ham amalga oshirilgan. Shuningdek, mintaqada ko'mir qazib chiqarish, metallurgiya majmuasi, qurilish materiallari ishlab chiqarish respublika ahamiyatiga ega ekanligini ta'kidlash lozim.

Markaziy iqtisodiy mintaq 2 ta iqtisodiy rayondan tashkil topgan: Shimoli-Sharqiy Xitoy va Markaziy Xitoy.

1) Shimoli-Sharqiy Xitoy – Xeylunshyan, Girin provinsiyalari va Ichki Mongoliya avtonom rayoni;

2) Markaziy Xitoy – Shansi, Xenan, Xubey, Anxoy, Xunan, Szyansi provinsiyalari.

Xeylunshyan – Xitoyning eng shimoli-sharqiy hududi hisoblanadi. Sanoatining asosiy tarmoqlari – mashinasozlik, neft-kimyo, energetika, yengil va oziq-ovqat. Provinsiyasida mamlakatdagi eng yirik neft koni – Dasin joylashgan. Qishloq xo'jaligining ixtisoslashgan tarmoqlariga soya, makkajo'xori, bug'doy va kartoshka yetishtirish kiradi.

Ichki Mongoliya avtonom rayoni butun mamlakatni chorvachilik mahsulotlari (go'sht, sut, teri) bilan ta'minlabgina qolmasdan, eksport salohiyatiga ham ega. Sanoat qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlashga ixtisoslashgan. Shuningdek, metallurgiya va mashinasozlik sanoati tarmoqlariga tegishli bo'lgan korxonalar ham mavjud. Ichki Mongoliyada eng yirik toshko'mir konlari joylashgan.

G'arbiy iqtisodiy mintaq. G'arbiy mintaq juda katta hududni (Xitoy maydonining 56%i) o'z ichiga oladi. Mamlakat aholisining 22,5%i shu mintaqada istiqomat qiladi. Mintaqa tabiiy resurslarga, jumladan mineral va yer resurslariga juda boy. Xalq vakillari Umumxitoy Kengashi tomonidan 2000-yilda qabul qilingan "G'arbiy mintaqani rivojlantirish dasturi" doirasida hududda iqtisodiy islohotlar amalga oshirilmoqda.

G'arbiy iqtisodiy mintaq 2 ta iqtisodiy rayondan iborat: Shimoli-G'arbiy Xitoy va Janubi-G'arbiy Xitoy.

1) Shimoli-G'arbiy Xitoy –Shensi, Gansu, Sinxay provinsiyalari, Ninsya-Xuey va Shinjon-Uyg'ur avtonom rayonlari;

2) Janubi-G'arbiy Xitoy – Chunsin shahri, Sichuan, Guychjou, Yunnan provinsiyalari hamda Tibet avtonom rayoni.

Shinjon-Uyg'ur avtonom rayoni qulay iqtisodiy geografik o'ringa ega. Xitoyni Janubiy va Markaziy Osiyo bilan bog'lovchi avtomobil va temiryo'l tarmoqlari shu hududdan o'tadi. Xitoyning bu hududi yoqilg'i-energetikaa resurslari va rangli metallarga juda boy. Oqsuv va Qoramoy havzalaridan neft qazib olish hajmi yildan yilga kengayib bormoqda. Shinjon-Uyg'ur sanoati neft va neft-kimyo, yengil va oziq-ovqat sanoati tarmoqlaridan iborat. Qozog'iston bilan chegaraoldi rayonida "Xorgos" erkin savdo zonasi tashkil etilgan.

Tibet – Xitoyning iqtisodiy jihatdan eng sust rivojlangan hudud. Ulkan hudud va boy mineral resurslarga ega bo'lishiga qaramasdan, avtonom rayon xo'jaligi agrar xarakterga ega bo'lib qolmoqda.

XULOSA

Yangi davrda Xitoyning mintaqaviy siyosati ko'plab yutuqlari ega bo'lishi barobarida kamchiliklardan ham xoli emas. Xususan, mamlakatning Markaziy va G'arbiy iqtisodiy mintaqalarida iqtisodiy islohotlar sust amalga oshirilmoqda. Bu hududlarga faqatgina mahalliy investitsiyalar jalb etilgan. Shinjon-Uyg'ur va Tibet avtonom rayonlarida etnik muammolarning mavjudligi iqtisodiy rivojlanishga ta'sir etib turadi.

Iqtiboslar

1. Алеппо А.В. Экономическая география Китая. Учебное пособие. – Хабаровск, ТОУ. 2009

2. Ахметов В.В., Фролова Е.Л. География стран Дальнего Востока: Китай, Япония, Корея. Учебно-методический комплекс. – Новосибирск, НГУ. 2011
3. Солиев А.С. Минтақавий иқтисодиёт. –Т: Университет. 2003.
4. Sadibekova B.D. Xitoy iqtisodiyoti. O`quv qo`llanma. –Т.: TDSHI, 2019.
5. Yuldashev A. Xitoy mintaqalarining iqtisodiy rivojlanishi. –Т.: TDSHI, 2019.
6. C. Cindy Fan, Mingjie Sun. Regional Inequality in China, 1978-2006. Scientific article.
7. www.stats.gov.cn – Xitoy Xalq Respublikasi Milliy statistika qo`mitasi rasmiy sayti
8. www.mofcom.cn – Xitoy Xalq Respublikasi Tijorat vazirligi rasmiy sayti.

GEOGRAFIYA: TABIAT VA JAMIYAT**1 ЖИЛД, 3 СОН****ГЕОГРАФИЯ: ПРИРОДА И ОБЩЕСТВО****ТОМ 1, НОМЕР 3****GEOGRAPHY: NATURE AND SOCIETY****VOLUME 1, ISSUE 3****Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz**Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uzООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000